

»Dok sve u meni poriče mastiljavim
tragom šiba

I u rosu unutrašnju sve zgušnjava svibanj
Moje ranice još su nezaceljene pljuvačkom
i blatom

Odrastati stežući jako u prevoj stida
Sve što nepoznato zastruji kroz telo
Toliko još ukradenih tajni u koprenici
vreloj

Koja će sama u meni da se raskida«
(Sve detinjstvo)

I kada se ponekoj stvari iz ovih predela nije zaboravilo njeno »lepo ime«, ono se izgovara u nedoumici, čak s ogoljenom sumnjom u istinu toga, sada već bivšeg značenja. Ili se, pak, dešava tragičan prelom, te se u rečima sudaraju njihova bivša i sadašnja značenja, otkrivajući potpuni raskol jednog sveta, kao što je to slučaj, recimo, u onoj metafori koja, s izvesnim neodmerenim milozvučjem, slika *zlatan pakao sunčevog zalaska*.

Kao i u davnijim pesmama Jasne Melvinger, i u ovima ima one zaštitničke nagnutosti nad kratkovekošću »sitnih« bića. Sada se, međutim, skoro redovno i daleko jasnije, u tim bićima prepoznaje nešto i od svoga usuda, pa ne čudi onda što se taj svet izgovara sa poraznim znanjem da se pesmom bilje, i čovek, i zver ne mogu iskupiti iz vremena koje su oni sami.

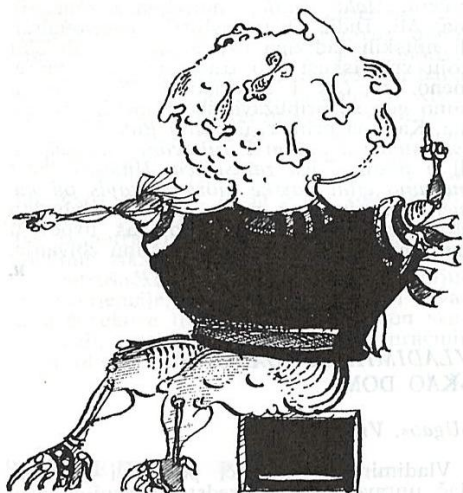
U *Svetu i svetlosti* samotnost, pustoš, sumornost i klonulost jesu najčešći i najprosečaniji doživljaji sebe i sveta.

Međutim, u nekolikim poetskim deskripcijama, pesnikinja, u izbistrenoj tišini duše, u nekakvoj spokojnoj pomirenosti sa sobom, sa bolom, u užagrenosti čula i pjanosti čitavog bića, otvara vid pred predelima koji su van nje. Tada su, najednom, slike pejzaža životnim gibanjem ustalasane, zapljusnute svetlošću i ozonom, i, u ugrivom stihu, predeo donosi svoju čistu istinu neposrednim iskazom boje, oblika i zvuka. Ipak, ni tu predeo samog sebe ne začinje, niti se samim sobom završava, jer u njegovu sliku, svu od bodre zadihanosti, kao po pravilu pada tavan i tvrd stih koji za *divlje plodove popinih kapica jedan dan detinjstva ište*, koji se sa skepsom pita o smislu disanja.

U *Svetu i svetlosti* često se prepušta »direktnim« rečima da u svom prvotnom i neposrednom značenju iznesu najgušće emotivne i misaone naboje. Doista, kako jedan stih svedoči, iza godina su ostale reči kao što ispod poseklina na kori drveća smola ostaje, to su reči krte i trpke, bez sjaja u zvuku, sa »svešću da ne mogu oponašati pticu u zraku, da neće doreći more i svetlost da ne mogu ubeležiti. I stih je Jasne Melvinger sporog, klonulog ritma, i rasplinutog zvuka mutnog bljeska, kao svetlost u kišni dan. Retko se saih čvrstim ritmom i zvučnom rimom sputava u vezanu strukturu, jer, čini se, da ono što u sebi nosi nije toliko lako prepoznatljivo, nije životom kao iskustvo dovršeno u meri u kojoj bi se moglo iskazati u čistim i odlučnim, definitivnim poetskim formulacijama, koje bi bile sve od jednog značenja i promenu ne bi trpele. Otuda se, valjda, i reči sporo, kao nevoljko, u tmulu melodiju pokreću, i tako često se nalaze u panici pred sumorom svakodnevlja koji treba da izgovore.

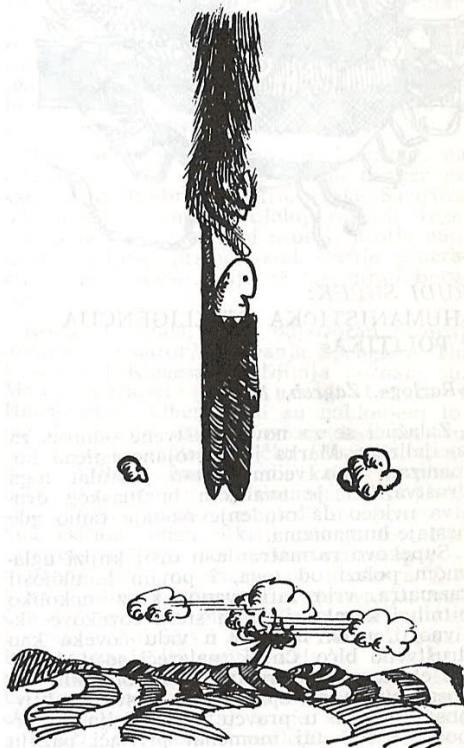
PAVLE KOVAČEVIĆ

DO SARKAZMA I NAPRED

sumnje, više ne onom mutarnjom snagom samoga bića, nego silom što u samoj svetlosti jeste, onim životodajnim zamahom koji *seme na put suncu pokreće*. Otuda, i kada se javlja u ovim pesmama, *svetlost je suzdržana u obećanjima*. Sve je, dakle, svedeno na meru običnog i svakodnevnog, sve ima jasne i čvrste, oštre obrise koji ranjavaju vid. A i od samog osećanja toga »svakodnevnog« bola surovija je činjenica da je taj bol znan i »običan«.

U pustoš je uzidano vreme u ovoj knjizi, jer u njoj otkucava čas života u kome se ne voli, niti snatri, u kome se više ništa ne očekuje i već se sumnja da se ikada išta stvarno zbivalo. Samo se još smrt moli da ne dopusti da se dogori bez plama, i već se, u klonulosti, priznaje da se *nikada neće izdržati od prve prave muke do potonje navike*. A ono što se još nije dogodilo bićima što dišu u ovim pesmama — zapravo i ne pripada njima; nego njihovoj smrti. Dakle, čas je u kome je već kasno za doživljaj, a još se nema snage i hrabrosti za sećanje. Ali, i nadalje se traje u bolu, *odrašta u razmeni materije s inatom*:

karikatura nedeljka ubovicia

Uplašio se kada je osetio koliko ga se narod boji.

Čitava večnost mu treba da bi dokazao svoju besmrtnost.

Prekaljeno je čvršće, jer je nekoliko puta razmekšavano.

Najjače karike žive i pošto se lanci pokidaju.